

što prije krunisati i da se obrati na ugarske i hrvatske staleže, da mu dadu novaka i izvanrednu ratnu daću. Krunisanje je obavljeno potom uobičajenim sjajem (6. juna 1792. u Budimu), našto je sabor udovoljio kraljevim željama glede ratnih potreba, a Franjo je za uzvrat sankcionirao zakon, kojim se uvodi u ugarske škole mađarski jezik kao obligatni predmet, a u hrvatske kao neobligatni,¹ što je onda primio do znanja i hrvatski sabor (11. augusta). Slijedeće su godine ispunjene teškim ratovima s francuskom revolucijom. Stoga su u to vrijeme u javnom životu prevladavale vojničke potrebe, a pitanje o unutarnjim reformama bilo je potisnuto u pozadinu, te su Ugarska i Hrvatska opet došle pod neograničeni utjecaj Beča. Tomu je najviše pridonio strah od francuskih revolucionarnih ideja, koje su ispunile užasom i kralja Franju i konzervativno ugarsko i hrvatsko plemstvo. Budući da je ognjište tih ideja bila literatura, začeo sada u čitavoj državi hajka protiv književnikâ i svih onih, za koje se držalo, da su natrunjeni modernim idejama. Žrtva ovoga duha vremena bijaše opat Ignjat Martinović,² koji se u Pešti s nekim drugovima u tajnom — ali inače bezazlenom i neopasnom — društvu zagrijavao za demokratske francuske ideje o „pravima čovjeka“. Budimsko kraljevsko vrhovno sudište ipak ga je odsudilo na smrt „radi uvrede veličanstva“, koju je onda s nekoliko drugova prepatio na budimskoj poljani (20. maja 1795.) uz odobravanje gotovo čitave Ugarske i Hrvatske, a naročito plemstva i svećenstva. Taj se konzervativni duh snažno odražavao i na novom saboru, što ga je kralj sazvao u Požun (za 6. nov. 1796.), a na kojem su staleži kralju votirali dopunjenje vojničkih potreba i izabrali palatinom kraljeva mlađega brata nadvojvodu Josipa (1796—1847), jer mu je brat palatin Aleksandar Leopold nenadano umr'o.

Francuski ratovi i propast Venecije. Već u vrijeme ovoga sabora francuske su se čete pogibeljno približavale Beču poslije višegodišnjega ratovanja. Kako je poznato, stoljetne nepravde i besprimjerni državni dugovi uzročiše u Francuskoj krvav pokret poznat

¹ Zak. čl. VII: 1792.: „annuente sua maiestate regia decernunt status et ordines, ut studium linguae Hungaricae intra fines regni eiusdem deinceps sit studium ordinarium... in partibus autem adnexis maneat studium extraordinarium.“

² Martinović, potomak jedne u Ugarsku 1690. doseljene srpske porodice, komu se otac pokatoličio kao austrijski časnik, rodio se 20. jula 1755. u Pešti. On je tada (1795) bio već potpuno pomadžaren.